

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 4 круне, на целу годину 4 круне, а за стран. земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ излази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22
Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

1. јула 1906. године отварамо нову претплату на трећу четврт.

„Застава“ излази два пут дневно, а стаје као и до сад на три месеца 7 круна за све оне, који желе да им се „Застава“ дневно један пут поштом шаље. — За оне, који желе, да им се лист шаље два пут дневно поштом стаје 8 круна 75 потура.

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се два пут дневно шаље лист кући, 8 круна на три месеца.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочито пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње а на три месеца 1 круна.

Најлакше се претплаћује поштанском упућеницом.

По решењу управе, лист се ником не сме давати на вересију.

У Новом Саду јуна 1906.

Уредништво и администрација
„З А С Т А В Е“

Аустрија је увијек иста.

Аустрија је неисцрпива у интригама. Све ће употријебити да одржи свој престиж. Не бира средстава, а не бира ни људе. Њој је свако средство добро, сви људи добри, који ће за њу да раде.

Преокрет политички међу Србима и Хрватима у Хрватској, Славонији и Далмацији најновија је пријетка, коју Аустрија пошто по то хоће да макне. Тај политички преокрет Аустрији не може бити

мио већ због тога, што је у прилог Угарској. Мађари траже све јаче независност. Аустрија у том гледа слабљење монархије. Срби и Хрвати помажу Мађаре да дођу до независности а уз то, да се врати Далмација Хрватској.

Аустрија не стоји скрштених руку. Ми њезин рад видимо. Њој је успјело, да у коалиционој угарској влади имаде Векерла, у хрватско-славонској влади Пејачевића. Док траје прелазност у Угарској и иста прелазност у Хрватској и Славонији, Аустрија има времена да ради на развијању коалицијом једне и друге стране Драве. То прелазно вријеме ће Аустрија марљиво и гроничаво употријебити у своју корист. Као да јој је најпреча намјера, да одбије Хрватску и Славонију од Мађара, у исто вријеме да одбије Далмацију од Хрватске.

Рад је Аустрије и у ситницама за њу користан, она се нада успјеху. Видимо грофа Куена на послу. Умувао се је из Угарске у Хрватску и Беч. Снује и купи око себе своје присталице из Хрватске и Славоније. Присталице Куенове и стари његови савезници у Хрватској и Славонији дижу рогове — аустријске. Франковци су показали се као најзгоднији, да помогну Куену, с тога у франковској штампи говори Аустрија. Није давно, пред изборе, на скупштини франковачке странке Франк је кавао својим присташама, да Беч нуди (њему) велику Хрватску на тањиру, треба је само — узети. Јаснијим ријечима то значи: послужимо Аустрији против Мађара. Као што је некад великом Хрватском подвизалила Аустрија Хрватима, тако им подваљује и сад, да се забави тијем сном док она не скрши опорбе Мађара. Др. Кршњави, Куеновац чисте крви, ступио је сад у редове Франковаца и ствара велику Хрватску на аустријском облаку, обећају. Великом Хрватском, мисли Аустрија, мисли Куен, мисли Франк, мисли Кршњави и ортаци, да ће потиснути нови политички курс у Хрватској, Славонији и Далмацији и тако Аустрији оставити Мађаре да с њима обрачуна по својој вољи.

У Далмацији се већ говори и пише о аустријској странци У Хрватској и Славонији је не треба док су Франковци. У Далмацији просипљу се обећања, дјетињасте варке, са директном везом жељезничком итд. итд. Биће твјех обећања и више осим што је за намјесника постављен домаћи син. А најављују се и раане високе појете. Беч се је упео, да завара и овај пут.

Аустрији нијесу народности ни код куће миле. Миле су јој у толико, да се одреку саме себе, да у аустријанштину утопе себе и своје народне интересе. Аустрија хоће да је њемачка држава. Кад је таква Аустрија код куће, тагова хоће да је и у компилуку. Она хоће под именом монархије да даје печат њемства и Угарској те Хрватској и Славонији. Не годи јој независност Угарске. До сад је имала у Хрватској и Славонији оружје, којим је у приликама пријетила Мађарима. Нови политички курс у Хрватској и Славонији уве јој то оружје из руке. Мађари се слободније крећу и истичу своју тежњу за независношћу. Још веће изненађење припреми Аустрији Далмација. И она хоће да јој се отме, и она хоће да приступи к Хрватској, да ојача Угарску. Аустрији пријети погубељ, коју она по што по то хоће да отклони.

Сви њезини агенти и све интриге успјети неће и не могу, буде ли међу Србима, Хрватима и Мађарима — памети. Брига Аустрије, да разбије коалицију у Угарској и коалицију у Хрватској и Славонији не може упалити, ако су Мађари, Хрвати и Срби дошли до памети да им је један једини непријатељ њихово међусобно гложење и потирање. Само на divide et impera Аустрија може да међу нама ћари. А Мађари, нека се не варају, да су они сами за се снага, која импонује Аустрији, као што нијесу ни Хрвати без Срба снага, с којом ће један Беч или Пешта рачунати. Себе не прецењујемо, али у заједници и не потцењујемо!

У Угарској Аустрији иде на руку стари шовинизам мађарски, под којим се увијају народности Угарске. Мађари ту рану

ПОДАШТАК.

II. СРПСКИ СОКОЛСКИ СЛЕТ.

Раваница — Видов-дан 1906. год.

Са цветањем и напретком лекарских наука иде упоредо и телесни назадак људски. Још Платон је рекао: тешко држави где има много лекара. Погледајте и по нашим крајевима се успешно дижу лечилишта, луднице и заводи за лечење! Зацело да је то лепо толиком љубављу водити бригу око болести и болесника! Но покушајмо за један тренут мислити другачије, и питајмо се, волики утецај на телесну и душевну исквару читавог соја врше слабићи, богаљев и болесници, нашом мудрошћу и нашом љубављу сачувани од извесне пропасти, — и питајмо се шта је прече у рачуну за напредак соја, да а' брига и пажња око одржавања и лечења богаљева, болесника и слабића, ил' можда брига да здрав појединац буде и постане још бољи, здравији и јачи, да напредује, учврсти се и умножи?!

Данашња политичка свест неодложно захтева јак и здрав сој за основу напретка, и једна од најглавнијих задаћа све унутрашње политике је успостављање снаге соја, народног здравља и опће. Не ради се дакле о племенитости и хуманости високим госпођа, о стеримној љубави према неизлечиво болесноме, о лудницама, о лечилиштима за сушичаве, о домовима

богаљева, слепаца, и глухонемих, него се ради о начинима и средствима, како да се реално уздигне, одржи и очува здрав појединац, већина и маса оних, што су очеви и синови породица, што су грађани државе, што су војници отаџбине, о ономе се идејалу ради, који је адекватан с правим народним здрављем.

Дарвин, упитан пре педесет година о будућности човечијег рода, рекао је: да је та будућност безнадежна, јер модерна цивилизација уништава природно одабирање бољег и јачег. Ми не можемо и не смемо у наше друштво напрасито увести апсолутно одабирање, јер то води уништавању и немилосрдном тамањењу слабих и крајљавих, (и управо то последње не смемо, што је у одабирању одлучно). Али ми можемо одлучно и храбро бити зато, да племенитост, хуманост и љубав нашу, помоћ нашу, дајемо више и пре ономе, који је већ способан, јак и зграв, него ономе који је на вечито осуђен неспособношћу, слабошћу и болешћу. Ми не можемо чинити оно, што су Шпартанци чинили, ми не можемо увести драконске законе за склапање брака, ми не можемо на силу Бога створити смртну казну за појединца (као очеве) опасне по друштво, ми не можемо одузимати животе, али ми можемо позитивно радити на томе, да већ способне конваријанте учинимо још способнијим, да их очувамо од слабости, крајљавости и болести, једном речју ми можемо сву нашу бригу и помоћ дати ономе којима се може помоћи.

У позитивне начине и средства за одржање и очување народног здравља (по горе наведеноме) спадају и гимнастичке дружине, дружине за телесну вежбу. Ту спадају и соколи, та срећна новина уведена пре две године и код нас. И као што их не можемо преценити, па њима само дати кључ будућности народа, не смемо их ни потиснути, и бавити се с њима као са штичком и играчком, тим пре, што је соколски покрет, пробуђен у нас једва пре две године, захватио већ добро маха, и донео добра плода.

Рачунамо дакле гимнастичке дружине у добро оружје да се стекне и одржи народно здравље. Но програм наших сокола није само везан за неговање телесне снаге и издржљивости, није дакле једнострано-спортски, у њему има и буђење и неговање храбрости, врлина и јунаштва, те по томе наши соколи равноправно лебде како над телом, тако и над духом и душом. Ово је важно остаћи. У доба опће мртавости потребнији је скоро храбар и одважан дух, поштено срце, частан живот, више од пуне и грубе јачине мишица и тела. И програм наших сокола још није исцрпен, он садржи у себи идеју и мисао организације; сви су соколи једни и једнаки, сав њихов рад је договоран и заједнички, сва њихова маса креће једним и истим правцем и путем!

Тај правац и пут, одређен видним програмом соколским, иде за јачањем тела и срца у опће, за успостављањем нормалног и уређеног друштвеног живота, привезан је за пре поку-

морају да излијече. Као год што Хрватској и Славонији не пријети опасност од Срба, него од њих се регрутирају први патриоте, тако и у Угарској народности би дале велик број најодушевљених бораца за отаџбину, кад би Маџари праведним ријешењем народносног питања изишли народностима Угарске на сусрет. Бадава је, Аустрија ће вазда наћи у распри народности немаџарских с Маџарима у Угарској оружје, којим ће на свој начин трунити Маџарима и Угарској.

Аустрија ради за себе. Радила је од кад је знамо, радиће све док постоји, не за другога — него само и само за себе. И она свуда тражи људе, који ће је помагати. Она их има како у Угарској, тако их има у Хрватској и Славонији и Далмацији. На онима је, који су испред народа, да се Аустрија не буде могла никад послужити тим људима. Невин рад треба сузбијати — другим радом. У Хрватској и Славонији и Далмацији добро је почето, у Угарској још: народности нијесу задовољне.

Из аустријске делегације.

Седница прорачунског одбора.

Јуче је прорачунски одбор аустријске делегације расправљао о војним редовним издатцима и продужио расправу о прорачуну окупираних земаља. Одбор је усвојио војни редовни прорачун, а такође и прорачун за Босну и Херцеговину.

При расправљању прорачуна за Босну и Херцеговину говорио је заједнички министар финансија, барон Бурјан. Одговарајући на Крамаршево разлагање о питању десетине, рекао је, да је путем паушалне десетине досадања десетина већ претворена у опћу порезу, а доцније ће лакоћом бити претворена у редовну порезу на земљу. Што се тиче питања страјка у Босни и Херцеговини, министар вели, да је страјке нешто ново у Босни. У покрет ради наднице умешали су се неповани елементи, који су у покрет увели сваковрсне тежње, делом економске, делом социјалне природе. У Сарајеву се одмах на чело покрету ставила ондашња жестоке крви омладина. Министар корештање љака у покрет и вели, да у тежбама против босанске владе нема ни трунка непристрасности, ни истинољубља. Што се тиче слободе изјављивања мишљења, влада проучава питање о уважању новог закона о штампи. Овај се већ почео израђивати и надати се, да ће се постићи успех, који ће све задовољити. Што се тиче уважања либералних установа, министар наглашава, да су паушална десетина, правила православне цркве, одвајање среских судова од среских звања, укидање новинарских бељига такве уредбе, које

шаје ивако могуће организовање, но тај правец и пут је српски, наши соколи су српски соколи.

У тима кратким потезима извели смо контуре соколства. И то што вам на папиру изгледа само пустом речју, изгледа само нешто обично, прелазно и мање важно, то соколство наше, о коме тако мало водимо бригу, то српско соколство је живо, ради, креће се, напредује и бори се за Српство. — У натпису: >гимнастичке друштвине< не лежи све. Изван тога наслова, изван граница једнога места, јаче него једна личност, постоји сложан напон појединачких енергија, који по досадашњим успесима прориче иза магловитог и нејасног почетка, јаку, трајну и живу струју друштвену.

Један, видан и јасан успех постигло је соколство наше (међу осталима) лане на Видовдан. Лане на Видовдан приредила су три соколска друштва наша, Карловци, Вуковар и Митровица, први соколски слет, са јавном вежбама и надметањем у гимнастичким и јуначким играма нашим. Пред зачућеним и изненађеним светом нашим, што се тога дана у великом броју скупља око ковчега цара Лазара, извели су наши соколи и вежбе и надметања складно, добро и соколски. Зачућеност и изненађеност нашег света прешла је после у љубав и одушевљење према соколима, зачула се грома песма: >Ој Видовдане, жељени бране, срећан ти сјај, срећан ти сјај!...<, а тада потекосе

унапређују политички развитак становништва. Министар међутим држи, да је још рано, да на наваливање неких нестрпљивих елемената пожура се сувањем напредних установа. У своје време (кад?), добиће Босна и своје народно заступство. Слободно изјављивање мишљења већ је и данас омогућено у Босни (Сведоче оне силне заплете >Српске Ријечи!< Ур. >3.<) и није истина, да жеље становништва не најлазе на одзив Становништво увлаче у јаван заједнички рад при уређењу порезних, вероисповедних и школских питања. Пре свега је важно, да што више домаће снаге ступи у администрацију и да по степено долази до важности на корист окупираних земаља.

Извештај Шустершић са задовољством констатује, да су се заједнички министри одлучно ставили на становиште: успостављања железничке везе са Далмацијом. Даље је рекао: >Кад министар држи за погрешку, што се неврела омладина у суђује, да изрече свој суд о окупираним покрајинама, против тога има само једно средство, а то је: да дамо, да дођу до речи врели и озбиљни људи на тај начин, што ћемо окупираним покрајинама дати парламентарно заступство.<

Ко познаје прилике у Босни и Херцеговини, види колико је веран извештај министра Бурјана. Или зар министар не познаје тамошње прилике?!

Пленарна седница аустријске делегације.

Јуче је била под председништвом кнеза Логковица пленарна седница аустријске делегације. На почетку седнице је одговорио заједнички министар спољних послова Голуховски на интерпелацију Бијанкинијеву о трговачком уговору са Црном Гором. Министар је рекао: >Наша трговина са Црном Гором има да се бори у последње време с невољама. Црна Гора тежи, да своје производе извози на другу страну, а тежи да и наше производе потисне из Црне Горе. Чим сам то приметио трудио сам се, да се то отклони. Што се тиче трговачког уговора са Црном Гором, преговори су отпочели.<

Велико је изненађење изазвао говор делегата Валтерскирхена. Он је члан горњег дома и врло конзервативан. Стога су се и зачудили, када је свом жестином напао на потитику данашњих угарских политичара. Доказује, да је данас друкчије стање но пре. Маџари хоће, да прекину везе са Аустријом. Једни хоће одма персоналну унију, а други хоће то мало доцније, док Угарска буде јача у економском и народном погледу. Дошло је дотле, да у угарском сабору чине предлог о самосталној угарској ђумручкој тарифи. Трговачка политика монархије заједничка је. И кад нам њу узму, шта онда још остаје

сузе радости, пробудиле се нови, давно жељени и сретни осећаји...

И ево, и ове године, јављају нам свима српски соколи наши (данас их има десет друштава), да на Видовдан у Раваници приређују други српски соколски слет, са јавном вежбом и надметањем у гимнастичким и јуначким играма нашим! И ове године сакупља се силан свет у Раваницу, где ће соколи српски да се слете! И ове године ћемо гледати и видети наше соколе на делу! Равијена ће бити тробојница наша и под њом ће у реду марширати наши војници соколи. Заориве се опет видовданска песма! Оживеће успомене и прошлост славе и снаге наше! Сурвана је врничка кула, порушени су бедеми њени, но још је, и сурвана и порушена, на висини, тамо се соколи легу...

Видовдан је близу! Још ни две недеље неће проћи, па ће осванути тај светац наш, што га страни календари немају! Кад помислимо на Видовдан, ми Срби треба да осетимо у срцу појачану вољу за заједницом српском! Кад чујемо име Видовдан, треба да се сетимо прошлости, а на будућност своју да мислимо.

Соколи наши! Ми смо сви соколи! Напред заставо славе наше, за вама смо сви ми! — Храброшћу, врлинама и јунаштом славите успомену Косова, у име свију нас славите је ви! Здравло!

Сремац.

од заједничке политике? Онда нам не треба више ни заједничка војска, јер је и она због тога ту, да помаже заједничке полове. Данашњи меродавни политичари у Угарској употребиће сваки спољни заплет, да за себе извуку користи. Могуће је, да ће чак ући у савез са спољним непријатељима, као што су то већ чешће радили. Данас не постоји више ни правно, ни фактично заједница. Ту заједницу би требало тек успоставити, а ако се успостави, онда да ни једна страна не сме више самостално радити.

Делегат Доберник позива се на Бизмаркову реч, да савез између Немачке и Аустрије почива једино на плећима Фрање Јосифа. Говорник би желео, да се та верност према савезу пренесе и на наследника престола. Али друкчије је са Италијом. Могу радити талијански државници шта хоће, у Италији постоји неоспорно ненаклоност према Аустрији и ако се томе придружи суревњивост у погледу балканске политике, онда ми не можемо бити сигурни. У противности са нашом политиком стоји рад данашњих меродавних угарских државника. Министар Полоњи понудио је Немачкој поверење, ако Немачка помогне Угарску, да се оцепи од Аустрије. Гроф Апоњи је у Енглеској покушао, да пробуди наклоност према угарској политици, а Фрања Кошут ишао је тако далеко: кад смо имали последњи судар са Србијом, он је београдској влади пишао брвојав у којем је побуђује на истрајност. Говорник протестује против тога, да се дипломатска служба још и даље помађарује. (Седница траје.)

Хрватска и Славонија.

Новела к закону о штампи.

>Народној Обрани< јављају из Загреб, да ће др. Поточњак предложити сабору основу новеле к закону о штампи, која укратко саржава потпуну слободу штампе, а заплете да се допуштају само у случају увреде наше или које страге владарске куће, те вод позива на буну с оружјем.

Куче пере себе и своје.

Званичне >Народне Новине< имају брвојавну вијест из Будимпеште, у којој пере гроф Куен себе и своје пред једним сурадником >Аз Ујшпа<, да он с дром Томашећем није разговарао већ цијелу годину дана, а са Чавраком да је разговарао у Нуштру на жељезничкој станици сахат и по, али, бајати, ни ријечи о политици. Гроф Куен важе да се са дром Кршњавим није састајао нити жели да се састане. — Ко ће вјеровати, да је гроф Куен мирно јагње, нека вјерује, ми не вјерујемо. >Народне Новине< му дабогме вјерују.

Прослава једног заслужног Србина.

Тежак је мученички рад људи, који на просвети раде. У данашње доба где се свако бори за што бољу материјалну егзистенцију, људи који се боре за просвету — пр падају. Они су остављени сами себи — и судбина се игра са њиховом егзистенцијом као бура са морским валима. Бедан је то и мученички живот, само га уметничка душа — жедна просвете, не осећа, и ако тело и живот у целини целог века злоупате. Такав народни мученик је просветни апостол: Фотије Жарко Илић, управитељ путујућег позоришног друштва. Наш земљак, родом из Санада. Скоро половину века, 45 година глумачког живота, провео је он на рававим, чворовитим дајеама, што свет значе — широм Српства од Триглава до Балкана. Колико мука, колико патње, колико борбе за свој род! — Пола века налазити се на вечитом путу, живети разноврсним животом, — и ходати по трновитој стази — пробијати се о свом руху и криву кров овај свет — а уза све то савладати све препоне и победно заблистати седом косом, јаким сјајем уметничке душе и чистотом свога карактера. Сиромашно али смело са целом својом уметничком породицом — Српству у очи погледати, и рећи: ево ме старога, који сам пола века за вас, мили моји Срби и Српкињи, са својом породицом

где год Србин живи — показивао просветном буктињом пут из мрака у светлост. И тај заслужни по Српство старац долази нам сад са својом целом глумачком породицом у Нови Сад као гост — Па хоће ли ми Срби, који уметно да дочекамо и туђина уметника из белога света, хоће ли ми остати равнодушни према његовом доласку или ћемо сви као један стати на окупу. Срцем уз срце — те му отворити наша срца, признати његов просветни рад за Српство и искрено својски раширити руке па на наше груди пригрлити, као што је одбор овдашњих грађана већ то учинио — те му кликнути. Добро нам дошао седи просветни радениче!

Вести из места и са стране.

Побуна у Кронштадту.

Из Петрограда стазу брзојави, да је у Кронштадту набила побуна међу мрнарима и радницима. Јуче читав дан се чула из Кронштадта палба из пушака. Мрнари се скупљају по улицама и држе зборове. У град не пуштају никога. Употребљавају се најстрожије мере, да се спречи распрострањавање устанка. Лист „Слово“ јавља, да се у оближњем Оранијенбауму чула и топовска пучњава у Кронштадту. Становништво бежи из вароши са страха због немара, који су набила међу војницима и мрнарима. Лист „Двадцати Век“ јавља, да врење међу мрнарима и радницима и трупама у тврђавама узима све више маха. Страхује да ће се поновити октобарски догађаји. Јуче је у Кронштадт стигао гранадирски пук телесне гарде из Красноје Села, пук московски, две батерије топичке бригаде гарде са 12 брзометних топова, две сотније са 22 машинске пушке. Даље јавља, да су на свима ратним бродовима одузети топовски кључеви, а муниција је однешена. — За разлог побуне мрнара јављају, да је био овај доста незнатан случај: У Кронштадту пре неколико дана један мрнар са „Громобоја“ није повдравио на улици једног козачког официра. Козаци, који су пратили официра, ражљуте се због тога и својим нагајкама избију мрнара на мртво име. То јако озлоједи мрнаре на ратним бродовима „Громобоју“ и „Росији“. Изјаве своје за поведнику, да ће бомбардовати град, ако козаци одма не буду уклоњени из града. Услед тога су козаци и одавани. — С друге пак стране тврде — што је и веројатније — да су већ од неког времена револуционари развили живо агитовање међу групама у Кронштадту и, како изгледа, постигли су ево и успеха. Предувете су најстрожије мере, да се побуни стане на пут.

Фотије долази у Нови Сад.

Овдашњи Срби грађани, српско певачко друштво „Невен“, и трговачка омладина, — заузели се да заслужног српског управитеља позоришта Фотију Жарка Иличића доведу у Нови Сад, те да му признају његов просветни рад по Српство, који он часно и светла образа већ пола века врши. Фотије нам долази у Нови Сад. Долази само на два дана да нам буде гост. — Сутра у суботу, ког дана приређује „Невен“ концерт, суделоваће Фотијева дружина са чувеном руском драмом од Толстоја: „Васкресеније“ — а у недељу ће суделовати Србима грађанима са драмом „Иконија Везирова мајка“ — коју је управитељ по роману Чедо Мијатовића, драматисао. — Срби грађани Новог Сада! Дочекајмо нашег земљака многобројно и искрено и својски. Ми се њега са дружином му нећемо постидети — па нека се и они нас не постиде! До виђења на сутрашњој представи у Дунђерском позоришту!

Испит зрелости на српској великој гимназији новосадској.

Усмени испит зрелости на овдашњој српској великој гимназији је држан у прошли понедељак и уторак. На писмени испит зрелости су припуштени сви пријављени кандидати, свега њих 41. Из писмених задатака се испоставило да је њих 24 преписало од некуд математске задатке због чега је испитна комисија, по новом министарском упутству о испиту зрелости, одбила од усменог испита 24 кандидата, који ће тек у септембру бити припуштени испиту. Седнаесторо су полагали испит с овим успехом: врло добро су положили: Сава Јанковић, Душан Кле-

жевић, Славко Шећеров; добро су положили: Јован Бетланов, Михајло Дракулић, Милан Јованчић, Бранко Јовановић, Никола Мандић, Коста Плавшаћ, Милорад Рајић; за зреде су проглашени: Димитрије Аралски, Војслав Ковачевић, Ђорђе Ковачевић и Ђорђе Матић; троје је упућено да у септембру понове испит из мађарског језика. При испитима је председавао Тона Хаџић повереник патроната а присутан беше и др Ед. Маргалић владин повереник.

Ч и т у љ а.

У Госпићу умро је књиговођа тамошње српске штедионице Душан Радак, син трговца у Лединцима г. Илије Радака. Покојни Душан тек је двије године ваља у Госпићу, те је уживао љубав и поверење у српском друштву. Дошао је из питомог Срема у кршну Лику, да тамо остави своје кости да учвели удовицу с двоје деце нејаке, родитеље браћу пријатеље и познанике. Лака му црна земља и вјечни му помен међу пријатељима!

Нова српска земљорадничка задруга.

Основана је и од краљевско судбеног стола беловарског потврђена српска земљорадничка задруга у Граберју (удружење са неограниченом одговорношћу). У управном одбору задругином су следећи: Ђуро Милошевић уједно као председник задруге; Никола Брадић уједно као заменик председника, затим Стево Петровић и Саво Савић. Пословођа је Амвросије Поповић.

Парастос Чика-Јови и Јанку Веселиновићу.

Српско румско певачко друштво приређује у недељу 11. (24.) јуна 1906. г. у цркви св. духовској у 11 сати пре подне парастос српским врлим покојницима песнику Др. Јовану Јовановићу-Змају и Јанку Веселиновићу српском књижевнику, на који се штовано румско грађанство учтиво позива, да својим присуством ову свечаност достојно неумрлој слави покојника увеличати изволи.

Колико наша држава троши на позоришта.

У државном прорачуну издатка као потпору за позориште и позоришну уметност узето је за ову годину издатак од 1 милиона 43 хиљаде и 600 круна, према лањској години, у којој је у прорачуну узето 1 милион и 21 хиљаду круна; — или укупно 22 хиљаде круна пада више ове године као издатак за позоришта, која влада субвенциониса (даје потпору). За саму глумачку школу (академију) издаје држава годишње потпомоћ од 70 хиљада круна. — Дакле од скоро милион и по круна државне потпоре за позоришта, за коју потпору и Срби грађани путем порезе врло много доприносе — нема мађарска влада кроз толико година ни једне мрвице да одреди за наше народно позориште, које збиља припада целом српском народу, а међутим сва мађарска путничка позоришта су приватних закупница, међу којима их има и много Чивута. Али не само да нашем мезимчету држава не да потпору, него не да ни да нам поједине општине дају потпору. И то оне исте општине, које дају мађарском позоришту потпору. Кад је Нови Сад одредио потпору нашем позоришту, онда су нас питали: „А што ће вам то? Требаће ли? Имате ли штете у Новом Саду? То питају кад је реч о потпори нашем мезимчету, које припада целом српском народу — а не питају при потпори каквог приватног подузетника позоришта Чиве, којем је просвета деветна рупа на свирали, већ једино њар пред очима. Јер каква се све „шарени“ и пуни пивантерија комади дају у та њихова приватна позоришта — већином је далеко лепа кућа њиховој просветној мисији. Ете милион и по даје само држава мађарским друштвима потпомоћ, а где су силне хиљаде што им још поједине вароши дају. Па је ли то право? Је ли то онда по геслу мађарском „Једнакост, слобода и братство“? — Је ли то једнакост и братство? А је ли слобода, кад по Угарској крстаре око 50—60 дружина — а српска свега једна, јер остала српска друштва не могу да добију концесију (дозволу за давање представа). Али како мађарски листови јављају, сад је тражио нови министар просвете Апоњи, да се цело руковање са позоришном уметношћу њему повери (јер до сада су та питања заједнички решавана са министром унутрашњих послова) — и то је усвојено. Љубопитни смо, како ли ће сад Апоњи све то решавати. Хоће ли бити по нас боље — status quo — или још горе. — Идемо да видимо.

Велико Немци и Хрватска.

Шваба ко Шваба. Научио је вичито да граби — а кад наиђе на њега да што продаје онда удари у дреку не само он него сав његов швапски род; па чак и суседна Швапска. О једном таквом случају доноси „Мађар Хирлап“ вест, у којој упозорава браћу Хрвате на Немце, да они не желе само у Угарској него и Хрватској да се угнезде, ршире и освоје земљу. Доказ тому је једна вест која је на првој

страни листа штампага у берлинском листу „Националцајтунг“. Вест носи наслов: „Немачко земљиште у опасности“ — и гласи овако: „Из Загреба нам јављају да у Хрватској, вировитичкој жупанији, међу немачким земљорадницима постојећи Лице-Шаумбургов херцешки спахилук, хоће да продаду, те прети та озбиљна велика опасност да ће то немачко имање на штету немачког ондашњег становништва dospети у руке Словена или Мађара“. — Ето таку дреку је надао озбиљан немачки лист „Националцајтунг“ — дерући се да немштини озбиљна прети опасност, али уједно упозори и позове немачке капиталисте, да ту опасност отклоне. По њиховом схватању. Где се Шваба настани — то је одмах швапско земљиште. Али Немци раде. У последњој седници њиховог „Шулферајна“ је реферисано, да је за немачке школе у Ердељу и Славонији издато 6930 марака (марка: 1 круна и 17 пот.) а осим тога „на друге цели“ 5000 марака. — Тако Шваба цвили. Чак у суседној држави је надао дреку, не би ли му Швабо у помоћ притекао — те само и опет у швапске руке посед доспео. А шта радимо ми? — Србине, не испуштај земљу из шака!

Забаве с игранком.

Меленачко српско-крпвено певачко друштво „Коло“ приређује у корист своје благајне у недељу, 11. (24.) јуна 1906. у Меленцима у просторијама купатила „Русанде“ забаву с игранком. Улазна цена од особе: I. ред круна 1.60, II. ред круна 1.20. Добровољни прилози се примају са за хвалношћу.

Брзојави „Застави“.

Стигли 9. јуна.

Интерпелација д-ра Ђорђа Краснојевића у д. легацији.

Веч. (Од нашег нарочитог извештача). У седници од после подне угарске делегације при расправи окупационога кредита поднео је др. Ђорђе Краснојевић 22 питања. Министар је одмах на иста одговорио, али се Краснојевић са одговором није задовољио.

Из угарске делегације

Веч. Удружени четверни одбор угарске делегације усвојио је окупациони кредит.

Избор посланика.

Вудимпешта У Великом Вараду је Кошутовац Соколи, а у Печују такође Кошутовац Плајингер изабран за посланика.

Из француске камаре.

Париз. Камара је усвојила дневни ред, по којему је изречено поверење влади, да би била влада довољно јака, да спроведе реформе, које од ње земља очекује, и то у најширем демократском смислу.

Прилике у Русији.

Петроград. Јуче се поновили изгреди против Чивута. Цар је наредио најстрожију истрагу.

Москва. Полковски пук у Рјасану се побунио. Више официра је убијено. Чивути беже.

Петроград. Радничка група претрпела је први пораз у думи. Предлог, да се укине свако право својине на земљишни посед, одбијен је.

Збор официра донео је револуцију: све думине одлуке, којима је смер добро народно, наћи ће на потпомагање војске.

Петроград. Нису истините вести да се побунио кронштадски гарнизон.

Дума.

Петроград. Дума је упутила предлоге о грађанској једнакости једној комисији.

О т р а ј к.

Сатмар. Општи страје траје. Варош била целу ноћ мрачна, јер су страјковали и они радници, који раде на осветлењу.

Т р г о в и н а.

НОВИ САД, 6. јуна 1906. године.

Пшеница прве каквоће 15 к. 40 п. до 15 к. — п.
Пшеница нова — к. — п. до — к. — п.
Пшеница средња 15 к. — п. до 15 к. 20 пот.
Пшеница лакша 14 в. 40 п. до 14 в. 60 пот.
Наполица — кр. — пот. до — кр. — пот.
Јечам 14 круна 80 пот. до 15 кр. — пот.
Зоб 16 кр. 80 пот. до 17 кр. — пот.
Кукуруз у зрлу п. 13 кр. — п. до 13 кр. 20 п.
Кукуруз у клинун. — кр. — п. до — кр. — пот.
Маст 140 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина 140 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина паљена 140 кр. — п. до — кр. — п.

Јавна захвала.

У име целокупне српске православне општине Дежанске изричемо најтоплију захвалност благородном господину Ђорђу Мештеровићу и његовој супрузи из Чакова, који поклонили су за вјечиту успомену овој сиромашној св. матери цркви великољепну литу врло богато украшену, у вредности од 600 круна. Живели дуго и дуго добротвори наши српски.

У Дежану, 3. Јуна 1906. год.

Стеван Марковић Илија Матић
учитељ и перовођа црквени председник.
710 1-1

Софија Николић

Ивђија

Теофан Богдан

Тиса-Хеђеш

верени 1906. №729 1-1

10818. szám.

Kig. 1906.

Árlejtési hirdetés.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa a Limán dűlő és egyéb a f. évben eszközendő esatornázási munkálatokra nézve f. évi június hó 29-én délelőtt 10 órakor zárt ajánlati versenytárgyalást fog a polgármesteri hivatalban megtartani midőn is a beérkezett ajánlatok nyílvánosan fognak felbontatni.

A munkálatok hozzávetőleg a következők:

1. 100 tolyó méter 50/75
2. 430 " " 60/90
3. 160 " " 80/120
4. 150 " " 70/105 tojás szelvényű csömöszölt cement beton csatorna.

5. 2500 négyzetméter nyílt ároknak I oszt. lapjára fektetett homokba ágyazott téglafenékburkolása.

A munka teljesen elkészítve az összes anyag hozzáadásával értődik, kivéve a szükséges földhozatalt és földhordást, mely külön munkát képez.

Ajánlatok a csömöszölt betoncsatornákra és az ároknak burkolására nézve külön-külön tehetők; ezen felül a tojásszelvényű csömöszölt betoncsatorna mellett alternative ajánlat tehető megfelelő átmérőjű sodronybetétes szab. Zissler vagy ehhez hasonló rendszerű betoncsövek szállítására is.

Az ajánlatok az ajánlati végösszeg 5% ának megfelelő bánatpénzzel avagy megfelelő értékpapírral ellátva szabályszerűen bélyegezve fenti időpontig és helyen annál is inkább benyújtandók, mivel az elkészve érkezett kellő bánatpénzzel el nem látott, szabálytalan ajánlatok avagy utóajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

A szállítási feltételek és tervek a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt betekintheők.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa 1906. évi június hó 19. éni.

S z a l a y

728 1-1

kir. tanácsos, polgármester.

ЦАРСКО КУПАТИЛО (Császárfürdő)

у Вудимпешти.

Летња и зимња лековита купка, својина мађарског калуђерског реда „милосрдника“. Сумпоровито топло лековито купатило првог реда; парна купка са модерним уређењем, удобна блатна купатила, базени за пливање, турске, камене и мраморне купке; парна, са сумпорном киселином и електризованом водом купатила. Начин лечења пићем и уди. сањем. 200 удобних станова. Солидна послуга, умерене цене. Проспекте забављања и бесплатно шаље
649 3-10

УПРАВА.

ПРОДАЈА ЗЕМЉЕ

Преко 300 кат јутара најбоље ораће земље у румском котару продаје се из слободне руке под врло повољним условима.

Једна парцела 74 јутра 1 парцела 70 јутара а остале су такођер велике.

Провизија искључена.

Извештај даје канцеларија

Г. д-ра Јована Шевића

у Руми (Славонија.)

719 1-3

Српска задруга за помагање и штедњу

У Ж А Б Љ У,

отвара упис честица у П. коло.

Уписивање отпочиње 1. јула т. г. и траје до конца ове године а уплата од 1. јануара 1907. године.

Уплата износи недељно 40 потура по честици.

У име уписанине дужан је сваки члан на основу §. 16. друштвених правила при упису по честици 1 круну положити.

У Жабљу, 21. јуна 1906.

У П Р А В А.

НОВОСАДСКА ФИЛИЈАЛА

Велике

ДУКАТЕ
и мале

563 6-7

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА

ПРОДАЈЕ НАЈЛЕПШИЈЕ

ПЕШТАНСКЕ УГАРСКЕ

Т Р А Ж И С Е

КОНТОАРИСТА

и

КОНТОАРИСТИЦА

за трговачку канцеларију у Загребу, који владају српским и немачким језиком у говору и писму.

Понуде у препис сведоцаба о свршеним школама и преки шаљу се под овнаком

„ЗАГРЕБ бр. 400“

на администрацију „Заставе“.

728 1-4

СУБОТИЧКА

СРПСКА ШТЕДИОНИЦА

Д. Д.

У СУБОТИЦИ

(преко пута железничке станице)

прима улоге на приплод и издаје зајмове уз врло повољне услове.

627 4-33

ПРОСПЕКАТ.

Велики део грађанства из Вршца и околине дао је у више прилика израза својој жељи, да се што пре у Вршцу оснује један јачи новчани завод, који би био у стању да прикупи разметнуте капитале и тако да створи могућност живљем привредном раду, а нарочито да јефтиним кредитом помогне, да се учврсти наш материјално натраг заостали трговачки, занатлијски и ратарски сталеж.

Потписани оснивачки одбор водећи рачуна о тој јасно израженој жељи и о економским потребама нашега народа позива све једномишљенике на упис деоница за оснивање

ВРШАЧКЕ СРПСКЕ БАНКЕ

(деоничарског друштва).

Исти одбор објављује дакле у смислу и по наређењу §. 150. нашег трговачког закона следеће:

1) Друштво ће се основати на акције и зваће се „Вршачка Српска Банка (деоничарско друштво)“.

Задатак завода биће: примање новчаних улога на штедњу и приплод, потпомагање трговине, занатлијства и пољопривреде јефтиним зајмом према прописима друштвених правила.

2.) Вршачка Српска Банка (деоничарско друштво) оснива се на педесет година.

3.) Седиште друштва је у Вршцу.

4.) Основна главница утврђена је са 200.000 (две стотине хиљада) круна и састоји се из 4000 (четир хиљаде) деоница (акција) свака по 50 круна номиналне вредности и гласиће на име оног, који бележи. За случај, ако више од 4000 деоница по 50 круна буде уписано, моћи ће главна скупштина за конституисање Вршачке Српске Банке одредити да се основни капитал и број деоница повиси према успеху уписа.

5.) Закључни рок за бележење деоница (акција) одређује се до 17. (30) септембра 1906. год.

6.) а) У смислу трговачког закона §. 151. уплаћује се при бележењу 10% или 5 круна од сваке деонице, која ће свота уједно као прва уплата важити.

б) Истом приликом има се од сваке деонице и једна круна као учесница уплатити, што ће се употребити за подмиривање трошкова око оснивања завода.

в) Том уплаћеном свотом рукује и солидарно је одговоран за исту оснивачки одбор до прве главне скупштине за конституисање.

г) По завршетку бележења деоница (акција) сазваће означени одбор у смислу §. 154. трг. закона, у року од најдуже два месеца у главну скупштину за конституисање све оне, који су уписали деонице.

д) Да би се рад у заводу могао отпочети ваља да је по §. 159. трговачког закона уплаћено 30% од главнице, с тога се мора та свота до 18. (31.) октобра т. г. уплатити.

По уплати ове своте отпочеће завод свој рад.

е) Остатак уплаћивање се по две круне месечно од сваке деонице, док се означена вредност не уплати. Када се сви поменути услови испунили буду, раздаће се деонице.

ВРШАЦ, месеца маја 1906.

О С Н И В А Ч К И О Д Б О Р :

Др. Марко Ранчин с. р.
ц. и к. виши штабни лекар
I разреда у миру.

Васа Петровић с. р.
кројач.

Мита Клицин с. р.
учитељ и школ. управитељ.

Ђока Панчевац с. р.
ратар.

Пера Каменарски с. р.
ратар.

Васа Стојанов с. р.
ратар. 718 2-3

Вождар Поповић с. р.
окожни протопрезвитер
вршачки.

Др. Ст. Николајевић с. р.
адвокат.

Пера Стојковић с. р.
трговац.

Коста Милосављевић с. р.
трговац.

Пера А. Филиповић с. р.
лимар.

Светозар Ранчин с. р.
казанџија.

Др. Славко Милетић с. р.
лекар.

В. Ђорђевић Нанчић с. р.
трговац.

Љубомир Панчић с. р.
трговац.

Велимир Радак с. р.
ратар.

Арса Николић с. р.
ратар.

Тома Остојић с. р.
ратар.

с в и у В р ш ц у.